

VERLATEN.

Veel vrienden heb ik reeds weg zien gaan
Vloeien menig traan
Moeders verdriet voelt men op het moment niet
Vader blijft stram staan
Ja, afscheid valt zwaar
Eenmaal weg vooruit dan maar

Couplet

Ik zweef door Mainz straten
Kan leven haten , waarom naar hier
Niets dat ik meer kan haten
Dan te slenteren door de straten
Zie mij hier dan hollandse verplichteling

De reis verliep snel maar niet zonder verdriet
Een ieder was stil
Alles wat men zag dat was ook zo mooi niet
Kapot en kil
Een ieder dacht aan huis en haard
Waarom dat niet gespaard

Couplet;

Eindelijk kwamen wij aan de barak aan
Nu snel slapen gaan
Eerst eten , ieder zijn prak
De matrassen zijn hard
Allen schrijven met zwaar gemoed
Moeder alles is hier goed

Couplet;

Drie maanden zijn er thans verstreken
Mijn wangen verbleken
Jongling denkt niet aan huis
Want dat word je kruis
Vader moeder slikken nog menig traan
Waarom zo ver hier vandaan

Couplet;

En na een poosje misschien nog een maand
Kwam hij terug
Koffers zijn nu niet zoo zwaar meer belaad
De bouten door zijn rug
Een ieder vraagt bedeesd
Zeg waar ben jij geweest

Couplet

Hij antwoord heel nochalant
Ik werkte in Duitsland
Goed eten drink slaap en rook
Ik raad je aan ga ook
Maar eenmaal zingen wij weer blij
Die rottijd is weer voorbij

Wim de Bie.

Hamburg 7, 2, 1943

Beste Frank

Ik heb al zo lang gedacht ik zal eens een brief schrijven maar U had om mijn adres gevraagd thuis. dus ik dacht ik wacht maar bericht af dan schrijf ik wel. Maar je ziet je moet geduld hebben. Nu ik maakt het op het ogenblik goed. En dat hoop ik bij U thuis ook want gezond zijn is maar alles dat heb ik hier wel meegemaakt. Want ik heb nog niet veel gewerkt, want ik had een week gewerkt toen moest ik de ongevallenwet in. Toen ik daar uit was werd ik 1,5 week ziek en toen nog vier dagen met een gezicht gelopen dat die jongens eerst vroegen of ik het wel was. Ik leek wel een zeug van 300 pond. Verder kan ik me aardig wennen, als het eten dat valt niet mee.

Nu iets over het voetballen, hoe staat het eerste er voor dat voetbalt geloof ik niet veel want Piet schrijft er weinig over, als een keer toen hadden ze tegen Delft gelijk gespeeld 'n mooie prestatie. Het vierde had die week tegen Postalia gespeeld en met 7-0 verloren dat was slecht want de andere week speelden ze thuis gelijk dus je ziet dat ze die eerste ook niet hadden hoefden te verliezen maar toen zaten er zeker een paar van het eerste elftal in. Het tweede speelde een keer tegen V.V.L. en wonnen met 6-1, een pracht prestatie maar van de week verloren ze weer met 5-2 en dan wel thuis dus was niet zo best. dat het derde van Wilhelmus moest verliezen dat had ik niet gedacht want dat stond stijf onderaan toen ik wegging.

Ik heb hier ook al gevoetbald maar dat is maar 3 weken geweest want ik had geen tijd. Zondags je kousen stoppen, wassen, brieven enz. Ik en nog een andere jongen van de kamer zaten samen in Hamburg 2 een ontzaggelijke ploeg, er zaten 2 Hollanders en 1 Fransman in, we stonden tweede. Van de 3 wedstrijden wonnen we er twee met 13-2 en 7-1 en de derde speelden we gelijk tegen de bovenste, dus we maakten een goede kans want we stonden nu nog 1 punt achter. We hadden een doelgemiddelde van 119-12 uit 11 wedstrijden, zo moest Oliveo 1 er voor staan. Als U nog eens schrijft kan U dan eens de standen er bij schrijven

18/4 . 1943

Geachte Mijnheer Verburg

Ik zal maar eens schrijven want ik heb nog geen bericht van u terug gehad. Nou met mij gaat het op het ogenblik goed en ik hoop van u het zelfde. Enkeld het eten is reuze slecht en de verdienste, maar van de week krijg ik weer opslag dat zal een klap geven. En dan dat koleren fabriek dat zind me niks, ik kan beter de meter opnemen, want ik krijg zowat een bult van het ijzer sjouwen. Eerst stond ik aan een boormachine maar nu niet meer, ik brak te veel boortjes, maar dat mag hem niet hinderen. Verder is het hier rustig, af en toe wel een bom maar dat hoort er zo bij. Het is hier prachtig weer en de natuur is zo mooi, niks anders dan bossen en hei, alles staat hier in de bloei een pracht gezicht maar toch zie ik nog liever die vieze hokjes van de gasmeters. Nou meer weet ik niet te schrijven. doet u de groeten maar aan mijn vader en Juffr. Raaf een extra groet.

De groeten van Jan Daamen

Hamburg 25-4-1943

Beste Frank en huisgenoten en sportkameraden. Ik heb U brief van 6 april ontvangen en er uit vernomen dat jullie het in Pijnacker nog goed maken, nou met mij ook hoor. Het weer is hier met de Pasen erg slecht regen en wind anders niet het is geen weer om uit te gaan, dat is een strop want nu hebben we 4 dagen vrij en dan kan je er een paar dagen van uitgaan, dat gaat nu weer niet dan ga je maar weer wat zitten lezen uit de voetbal krant. Nu ik zat net te lezen dat Oliveo met 4-2 van D.V.C. gewonnen had een mooie prestatie daar zijn ze zeker weer een plaats door naar boven gekomen. Nu moeten ze nog 1 wedstrijd spelen, is het niet. Het tweede is er nog al vaardig in van Vogel met 3-1 gewonnen en dan zondag wonnen ze met korfbal - cijfers van Soa met 6-8 ook heel niet slecht die schieten zeker ook al heel op met de competitie, het vierde speelde 3 weken geleden tegen Togo en verloren maar liefst met 6-0 maar toen was de ploeg ook knap gehavend, maar een zondag speelden ze tegen Rava en wonnen met 2-0, dus dat viel heel niet tegen, maar toen waren ze zeker knap versterkt, dat was geen slechte dag voor Oliveo, als ze zo doorgaan dan ziet ik het volgend jaar er nog wel een paar elftallen kampioen worden. hebt U al bericht van Henk Remmerswaal gehad, zo ja schrijft zijn adres dan eens. Ik werkt nog steeds in een Russisch vrouwen lager daar moeten we 4 grote bunkers maken daar kan ik het best uithouden want tussen die mukkels daar werkt je met plezier mee, de hele dag ben ik aan het Russisch leren, werken doen we haast niet, ik ken het al aardig, maar wat dat voor mensen zijn weet ik niet, dat zijn geen mensen meer, als ze een muis ziet of een kikker zien dan eten ze hem op. je staat er verbaast van hoe ze die naar binnen krijgen maar er zijn lieve meisjes bij. Ik ben er al een paar zondagen met een paar uit geweest maar dat gaat niet iedere zondag met de zelfde want elke zondag zijn er drie vrij en er liggen er 58 in dat lager dus dan komt dat niet veel voor dat je met dezelfde mee kan maar je kunt er best mee uitgaan hoor want als je er mee uitgaat dan komt de rest vanzelf je snapt me zeker wel. Ja dat van Bas en Jan is nog veel te weinig ze moesten minstens 3 jaar hebben gekregen dan zouden ze het misschien wel afleren en dat van Wim Reichholt en P Degenhard dat is ook veel te weinig dan moeten ze maar van andermans spullen afblijven. Zo gaat Oliveo weer trainen nou dan moeten er wel meer komen als verleden jaar want toen was het vrijwel hope-loos vooral het tweede, het eerste kon er mee door en van het vierde daar viel helemaal niets van te zeggen, doet mijnheer Horsten het weer. nu ik geef hem er veel plezier mee en dat hij op het einde van het jaar kunt zien dat die jongens wat geleerd hebben, dat ze waart zijn om in het eerste, tweede of derde te spelen of komt er ook nog een vierde. Ze zijn anders de bommen tegenwoordig knap zat want ze strooien ze overal neer. van de week hebben ze zo ik hoorde Haarlem en Wageningen weer knap te pakken gehad. ja het is wel een beetje te erg maar hier komen ze gelukkig niet zo druk. Verder weet ik niet veel meer, doe vooral mijnheer Horsten de groeten van me en ook alle sportkameraden en ook het hele Oliveo bestuur. dan ontvangt de hartelijke groeten van U sportvriend Koos Stolk tot kijk Hub Oliveo schrijft de opstelling van het eerste en tweede eens Leve Holland mijn baracke is veranderd, houd daar rekening mee 9/3

1° Paasch.dag 25 -4 -43

Beste Frank

Ik zal eerst weer eens 'n woordje schrijven want ik heb nu vier vrijen dagen. Ik heb van Donderdag avond vrij tot Dinsdagmorgen, 6 uur. Frank er is tegenwoordig weinig te voetballen, ja het is de laatste weken ook erg warm ,ook om te spelen. Frank ik werk nog steeds van s'morgens 6 tot s'avonds 6 uur en dan kom ik om half zeven thuis, dan moet ik met de koster nog 'n paar uur in de tuin gaan werken, dan ben ik om half negen ongeveer klaar, dan heb ik niet te veel lust om nog te gaan schrijven. want als je thuis ben dan heef je altijd arbeid tot dat je naar bed toe gaat. Frank ik ben veertien dagen geleden naar Berlijn geweest naar Wim de Bruin, maar hij was niet thuis dat was jammer, maar hij zal vandaag misschien komen, dus ik verwacht hem. Ik had nog twee kameraads bij me, dus we waren met z'n drieen Nou we hebben gelachen dat was niet mooi meer. We zijn overal geweest en als we muziek hoorde gingen we naar binnen. We zijn nog in een Hotel geweest daar zat een Hollandsche Bend. Daar hebben we de beest uitgehangen dat was niet leuk meer. Ja we waren juist alle drie in goede stemming, wat niet te dikwijls beurd. Ik voelde me eigen zoo goed dat ik er eens 'n keertje tusschen uit gegaan ben, daar luchte ik werkelijk van op. Frank dat is de eerste keer dat ik op stap geweest ben zoolang ik in Duitsland ben. Ja ik heb wel 'n hoop gezien in Berlijn ik heb me ogen de kost gegeven. Frank hoe is de toestand in Pijnacker, allemaal nog goede moed. Het is maar te hopen, dan ben ik misschien wel gauw thuis, want hier met dat mooie weer dan zit ik maar liever thuis daar heb ik het beter naar me zin, je heb hier geen donder. Frank mijn afdeling ligt drie weken stil, ik zit nu in een andere afdeling, daar word je zoo geel als een kanarie je handen en je haar ,je handen is niet zoo erg, dat is in tijd van vier dagen weer weg, maar als dat in je haar komt dat gaat er niet meer uit dat moet er uit groeien. Ik heb het alleen 'n beetje aan me voorhoofd, maar dat staat niet slecht, 'n mooi geel kantje aan je haar dat staat wel. Verders ben ik nog gezond, en ik kan me eigen er nog al best doorheen slaan, ik weet niet anders meer of het hoort zoo. We wachten nu op 't verlof wanneer weet ik niet, met Pinksteren ook niet want de baan is gesperd dus tusschen Paschen en Pinksteren kunnen wij niet met verlof. Zijn er nog jongens van het 1ste elftal naar Duitsland of van het 2de . het is niet te hopen want dan kun met je elftallen van de Winter nog uit komen. Verders de Hartelijke groeten aan je vrouw en kinderen en ook aan de Leden van Oliveo en doet u Horsten ook de groeten van me maar vooral van je vriend Martien

23 - 6- 1943

Beste Frank,

Daar ik je laatst beloofd heeft om te schrijven ben ik maar zoo vrij geweest even de tijd er voor te nemen. Bij voorbaat van harte gefeliciteert met je verjaardag ook aan je Vrouw en kinderen ook dit van harte. Een ding moet je me niet kwalijk nemen ik ben in de war geraakt met de 24ste of de 26ste van deze maand.

Zeg Frank hoe gaat het verder met je, nog steeds aan het werk, alles gezond. En met de voetbal, rolt die nog steeds naar het andere doel, ik zal maar hopen dat dat ook steeds goed gaat.

Nu het gaat met mij ook goed hoor en met mij Moeder ook hoor, die is nog zoo gezond als een vischje.

Vandaag of morgen zeg men wellis, dan moet ik voor de weermacht naar Bergen bij Castrickem, daar moeten ook bunkers gemaakt worden. maar dan hoop ik ook maar dat het maar gauw afgelopen is want ik word het nu ook zat. Net als allemaal jij ook zeker.

Nu Frank veel plezier met je verjaardag en de groete aan je Vrouw en kinderen en aan je Vader en je Moeder hoor. Dag.

De groete van je vriend. Wim Tholens

Antheunisstraat 136

Den Haag

Hallo Hallo !!!

Mainz-Gonsenheim 21/6 ,43

Mijnheer en overige familieleden,

Ik zal U eens een woordje schrijven want ik zit nu rustig en dat moet ik net hebben als ik zit te schrijven. Wij hebben een mooie reis gehad. Wij zijn bij Zevenaar over de grens gegaan door naar Duisburg, Dusseldorf, Keulen naar Wiesbaden. Daar moeten 40 man uitstappen, waaronder ik ook was. Met 40 man gingen wij door naar Gustavsburg, dicht bij Mainz. Daar werden wij in een fabriek geplaatst. Wij hebben daar niet gewerkt. Maandagmorgen moesten er 15 tuinders vertrekken waaronder mijn persoon behoorde. Wij gingen naar Mainz. Daar gingen wij naar het arbeidsbureau en werd mijn naam het eerst opgeroepen. Ik moest met 2 Heren in een auto stappen en voort ging ik. Ik vond het in het begin niet zo lekker want ik ging alleen en de anderen bleven nog achter. Maar ik dacht: "ik zal wel zien waar ik terecht komt". En dat kwam goed uit. Wij hadden 20 minuten gereden toen wij er waren. Ik zit op het ogenblik bij een grote teelboer en tuinder. Ik heb een hele mooie kamer alleen en ontzettend goed te eten, maar ik mis de gezelligheid van Pijnacker van die gezellige avonden bij U want ik verstaat die mensen niet goed en zij mij niet maar ze zijn erg goed en vriendelijk en ik moet wel van s,morgens tot s,avonds laat werken maar daar geef ik niet om. Mijn kamer bestaat uit een heerlijk zacht bed een tafel en 3 stoelen en een bureau dus u begrijpt dat ik het niet slecht heb al was ik ook tien maal liever in Holland. Zijn er nog meer vrienden vertrokken, ik hoop van niet want ze kunnen veel beter in Holland blijven.

Ik hoop dat ik met het begin van de nieuwe voetbalcompetitie weer in Pijnacker ben, maar hier hoor je zo weinig over de toestand. Schrijf u mij gauw een woordje terug want ik verlang zo naar een berichtje van mijn vrienden. U mag het gerust weten dat ik niet graag weg ging. Ik heb toen ik nog in Pijnacker was onverschillig gedaan, maar ik was het niet. Het valt zo tegen als je er voor staat. Vooral de laatste avond bij u, toen ik bij u vandaan ging zag ik er ontzettend tegen op om weg te moeten gaan. Het was bij u altijd zo gezellig. Maar wij zullen maar hopen dat die tijd weer gauw aanbreekt. Mijn baas is ook katholiek en woont in een mooie villa.

Doe alle Oliveo mannen de groeten van mij. Ook u vrouw, Gerard, Frank, Toosje en Peter de hartelijke groeten. Ook Leny en Bep de hartelijkste groeten. Ik hoop van u gauw een briefje terug te ontvangen. Ook ik zal u gauw weer schrijven een mooiere brief ook maar het is 11 uur en mijn ogen vallen toe van de slaap. Verder vele groeten en tot spoedig weerzien.

Henk Hoogendijk p.a. den Heer Philipp Hartmann Grossverteiler
Lennebergstr. 3 Mainz-Gonsenheim tel. 32960
Duitsland

Vooruit Oliveo tot spoedig weerzien
Ouwe taaie daaaag

Mainz-Gonsenheim 17/7 '43

Mijnheer, mevrouw, vrienden en vriendinnen,

Ik zal u nog maar eens een woordje schrijven, want eer ik post van u ontvangt, daar gaat nog een tijdje mee heen. Ik ben nu 4 weken in Duitsland en heb nog geen post uit Holland ontvangen. Hoe gaat het met u allen, ik hoop van gezond want met mij gaat het ook goed. Een beetje heimwee naar Holland, voor de rest gaat het wel. Alleen zou ik graag wat horen uit Pijnacker. Ik verveel mij eigen niet erg hier want ik moet hier lang werken. s,Avonds om 7 uur gaan we van het veld en dan zijn er thuis nog een paar karweitjes op te knappen. Meestal laden wij s,avonds de auto met groenten en fruit, waar mijn baas zo'n 3 à 4 keer per week naar Frankfort naar rijdt. Verleden week Vrijdagavond waren wij om half 12 klaar met laden. Wij hadden toen de grote auto overbeladen met fruit en nog een aanhanger met groente. En omdat wij toen zo veel hadden, moest ik Zaterdags mee naar Frankfort, waar ik natuurlijk niets op tegen had. Zondags 11 Juli zijn Lies Hoogenboezem en Wim de Bie bij mij op bezoek geweest, die nog op die fabriek in Mainz- Gustavsburg zijn. Die hebben het heel wat minder dan ik maar zo af en toe kan ik wel wat voor hen opduikelen. Zijn er nog meer van mijn vrienden naar Duitsland vertrokken ?. Schrijf u mij hun adressen dan eens. En laten de vrienden die nog in Pijnacker zijn mij ook eens schrijven. De meisjes hier zijn niet zo gek als ze wel denken. Wel is er een meisje die op het kantoor van een veiling hier zit, dat tegen mijn baas gezegd hebt dat ik zo'n knappe knul ben. U zult denken dat bestaat niet, maar toch is het zo. Ik ga er met mijn baas dikwijls naar toe, naar die veiling natuurlijk, waar wij dan ook weer fruit en groente halen voor Frankfort. Zo kom ik natuurlijk met dat meisje ook in aanraking, maar ik geloof wel dat het voor de rest wel los zal lopen. Ik ben Zaterdag hier wezen Biechten Nu ik zat natuurlijk geweldig Duits te leren, waar ik nog geen bal van ken, toen ik aan de beurt kwam en ik zeg tegen die kapelaan dat ik een Hollander ben en tot mijn verrassing spreekt die kapelaan ook tamelijk Hollands. Nu dat viel me toen een hoop mee, want eerlijk gezegd heb ik er knap over zitten zweten hoe ik die kapelaan mijn zonden zeggen zou. Als het aan mijn baas legt kom ik van de winter met Kerstmis met verlof maar ik denk dat daar het arbeidsbureau over beslist. Nu u schrijft mij wel gauw terug. Alle vrienden en Leny en Bep de hartelijke groeten maar vooral u meneer en mevrouw van de Burg de hartelijke groeten van mij, Henk Hoogendijk p.a. de Heer Philipp Hartmann

Mainz-Gonsenheim, Lennebergstrasse 3 Duitsland

Terwijl ik mijn brief op zit te vouwen komt er post uit Holland HOERA !, en wel van malle Tinus, mijn eerste post ik begrijp er niets van.

Tot spoedig weerzien Hup Oliveo
Ouwe taaie

Mijnheer, mevrouw, vrienden Bep en Leny

Heden zal ik u nog maar eens een berichtje sturen. Het gaat mij nog goed. Het is wel druk, de dagen zijn lang, maar ik behoef geen honger te lijden en dat is veel waard. Ik heb nog geen post van u of van de vrienden ontvangen (alleen van malle Tinus), maar ik vermoed dat het nu gauw komen zal, want ik heb nu al een paar brieven ontvangen. Verleden week heb ik een goede week gehad, wat post betreft. 28 Juli kreeg ik een brief van thuis en een van Wout. 29 Juli een brief van mijn vriendinnetje. 31 Juli een brief van mijn baas, 1 Aug. weer een brief van mijn vriendinnetje en 1 Aug. een brief van Leo. Ja dat wist u nog niet dat ik alweer een vriendinnetje in Holland had maar dat is toch zo. Ik heb er tot heden toe de meeste post van gehad. Uit brieven van thuis en van malle Tinus heb ik vernomen dat u en de vrienden al spoedig na mijn vertrek naar Duitsland geschreven hebt. Ik dank jullie allen daar hartelijk voor. Ik zou ook allen wel vele brieven willen schrijven maar ik heb zo verschrikkelijk weinig tijd. U weet ik heb een grote familie en die zit ook maar te brullen om post. Maar ik denk dat er weinig vrienden meer in Holland zijn. Uit de brief van malle Tinus heb ik vernomen dat die "ontteterende" vertrokken is. Ik heb een brief van Leo gehad, dus die zit ook in Duitsland. Willem zou vrijwillig gaan dus dan blijven alleen de neven nog over. Ik denk dat Oliveo met een veteranen elftal de competitie in moet. Ik verlang er echt naar om weer eens een fijn fors partijtje te voetballen en om daarna een vat bier te ledigen, want ik heb al een dag of tien een verschrikkelijke dorst. Maar het drinken verleer ik hier niet. Er is alle dag s,avonds bij het eten bier bij en Zondags neem ik er ook nog wel een paar. Dus als wij allen weer bij elkaar zijn dan kennen er gerust weer een paar vaten komen. Ik heb uit Wout zijn brief vernomen dat het voetbalveld in een verschrikkelijke toestand verkeerd. Of is dat nu weer voor elkaar?. Het is hier al een 14 dagen verschrikkelijk warm. Ik zweet mijn eigen de puisten en loop de hele dag aan mijn blote donder (natuurlijk wel een broek aan). Ik ben zo bruin als een nikker en mijn rug is zowat zwart geroosterd. Wij hebben verleden week (en vandaag weer) een paar keer luchtalarm gehad maar daar is het bij gebleven en ik hoop dat het daarbij blijft. Hoe is het met Bep, heb ze nog veel verdriet dat haar man weg is, of schik het nog al?. Hier in Gonsenheim zijn nog twee Hollanders. Die komen uit Breda en zijn hier bij een bakker. Ik kan het met die jongens goed vinden. Ik zie ze wel niet veel, maar zo Zaterdagavond als ik om een uur of 10 klaar ben gaan wij met zijn drieën een paar pullen bier kopen. Het is hier wel een mooie omgeving. Er is nu geen weg of akker die gelijk ligt, zo heuvelachtig is het. Maar toch zie ik liever Pijnacker. Ik ben nu zowat 7 weken in Duitsland, dus dat is alweer een tijd. De tijd gaat snel en overal komt een eind aan en ook aan de oorlog. Ik heb al tegen mijn baas gezegd. Als morgen de oorlog voorbij is zit ik overmorgen in Holland. Als u soms een foto van onze club hebt stuur u hem zeker wel over. Nu mijnheer en mevrouw v.d.Burg, alle vrienden, Bep en Leny, vele hartelijke groeten en tot spoedig weerzien

Henk Hoogendijk

P/a de Heer Philipp Hartmann

Lennebergstrasse 3

Mainz-Gonsenheim

Ouwe Taaie

Tot spoedig weerzien Hup Holland Vooruit Oliveo

Göttingen, 7 Aug. 1943

Beste Frank en Riet,

Hoe is het bij jullie? Alles in orde? Vrijwel het zelfde nog zeker. Zaterdag-avonds stil zeker. Alleen Tinus en Wim zeker op bezoek. Nu vorige week een Zaterdagmiddag zijn we hier aangekomen. Donderdag s,avonds om 8 uur waren we in Hannover en zijn daar twee dagen in een doorgangslager geweest. daar moesten we maar zien dat we klaar kwamen wat eten en slapen betreft. Slapen moesten we op de tafels en bankjes. Twee keer hebben we eten gehad. Een beetje soep. Dat was dus geen goed begin. In Göttingen hebben we het heel wat beter. We kwamen hier s,middags om half vijf en de koffers werden van het station afgehaald en wij tippelde heel op ons gemak er achteraan. Zodra we in het lager kwamen kregen we soep. Die smaakte goed, verder kregen we 4 broden voor 12 man en bonnen voor Zaterdag en Zondag. We hebben hier goed te eten, 1800 gr.zwart brood en 500 gr.wit. verder 125 gr.goede boter en 40 gr.margarine, 225 gr.suiker, 3.1/5 kg.aardappelen, 250gr.vleesch, 100 gr.haver-mout of griesmeel, elke veertien dagen een ei en 2.1/5 kg. kaas. Alles per week. Je ziet dus dat gaat best. De bonnen krijgen we zelf. Verder kunnen we elke week 5 keer in de cantine gaan eten. Daar krijgen we ook goed te eten. Elke dag wat anders. We hebben deze week pudding, een bal gehakt en vleesch gehad, ook goed dus. Het werk op de fabriek valt een stuk mee. Hard werken is er niet bij, wel lang. De dagdienst is van 6 uur tot 4 uur en de nachtdienst van s,middags 4 uur tot s,nachts 4 uur. Als we nachtdienst hebben krijgen we nog extra. Hoe veel weten we nog niet want de kaarten krijgen we volgende week pas. Ik viel precies met m'n neus in de boter want ik mocht direct in de nachtdienst. Dat is een eind hoor. Daar moet ik steeds maar boren. Je kunt er op je gemak bij gaan zitten en dan maar steeds handle overhalen en werkstukjes onder de boor schuiven. Enkele duizenden van die dingetjes gaan dan door mijn vingers. Vorige week Zaterdag de 1ste Aug. heb ik direct aan Kees Schuring geschreven, die zit hier vlakbij in Kassel. Dat is 48 km. Morgen ga ik naar hem toe. Hoe is het met Jan Ruigrok. Heeft hij nog vrijstelling gehad, of zit hij ook al in Duitsland? Het is hier een heel mooie omgeving. We zitten midden tussen de bergen. Een pracht gezicht. De kamer die ik tezamen met 11 andere jongens bewoon hebben we lekker gezellig ingericht. Het is een stelletje gezellige jongens. Allemaal ongeveer twintig jaar, 1 van 18 en 2 van 22 jaar zijn er bij. Zeg Frank hoe is het met de voetballerij van de lilliputters? Gaat dat nog steeds door, en het veld? Is daar nog wat van over? Nee zeker. Als een van jullie nog eens schrijft vertel dan gelijk eens hoe of het met Bep is. Als die schrijft zegt ze toch dat het goed is. Vanavond heb ik eens lekker zitten eten. Ik heb aardappelen gekocht, daar een lekker moppie boter in gedaan en een schaalje pudding met bessensap ofwel limonadesiroop na. Nog zo gek niet hè. De fabriek waar ik zit is een aluminiumfabriek en ligt buiten de stad en nog iets verder het lager. Ja, al met al hebben wij het hier goed getroffen. Ik zou tenminste niet ergens anders heen willen, want je weet wel wat je hebt maar niet wat je krijgt. Nou erg veel te liegen weet ik niet meer, alleen maar doe de groeten aan Bep en aan Lena, pardon Leni, Tinus, Wim en Opa en Opoe. Als je Piet Kouwenhoven soms ziet die ook natuurlijk. Zeg je kindertjes ook gedag van me. Hoe is het daarmee, nog goed gezond? Is Frankie al weer opgeknapt? Nou Frank en Riet het allerbeste en ik zeg maar zoo als we thuis komen is het vrede en kunnen we zoo aan de borrel. Wat jullie. Doe de groeten bij mij en Bep thuis. als je tenminste iemand ziet. Als laatste ontvang de hartelijke groeten van jullie vriend, Leo

L v.d. Leeuw Gemeinschaftslager B. Weenderlandstrasse 175 Göttingen. Duitsland.